

НАПРЯМКИ ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ У ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

*Барун М.В., к.е.н., доц., Оніщенко А.В., бак.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет,
Україна
onishenkoanastasia123@gmail.com*

Питання накопичення відходів є актуальним для індустріального суспільства, в якому майже щоденно збільшується інтенсивність промислового виробництва. Особливо слід відзначати полімерні відходи, переробка яких є важким процесом, повне виконання якого потребує витрати значної кількості ресурсів. На розкладання полімерів потрібні десятиліття, що в поєднанні з їх широким використанням, робить їх негативний вплив на екологічний стан середовища більш відчутним.

За попередніми даними Головного управління статистики у Харківській області протягом 2022 року в області утворилося 142,057 тис тонн відходів I–IV класів небезпеки. Утилізовано 23,359 тис тонн відходів, або 16,44% від загальної кількості утворених відходів, спалено 13,875 тис тонн відходів, у т.ч. з метою теплового перероблення – 1,188 тонн. Обсяг видалених твердих побутових відходів за 2022 рік по Харківській області складає 27,868 тис тонн. У зв'язку із військовою агресією російської федерації проти України, згідно з пунктом 1 Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» фізичні особи, фізичні особи-підприємці, юридичні особи під час воєнного стану або стану війни та протягом трьох місяців після його припинення мають право не подавати статистичну та фінансову звітність. Частина респондентів скористалась цим правом і не подали протягом 2022 та 2023 років статистичну звітність. Ураховуючи вищевикладене, здійснювати аналіз поводження з відходами за фактичними показниками 2022 року недоцільно через невідповідність статистичних даних реальному стану [2].

На території Харківської області обліковується 79 місць видалення твердих побутових відходів. Зазначені об'єкти експлуатуються з численними порушеннями природоохоронного законодавства. Документи, що посвідчують право користування земельною ділянкою, отримано на 14 об'єктів поводження з відходами (18%). Проектно-кошторисну документацію розроблено на 25 місць видалення відходів (32%) та отримано 18 позитивних висновків державної екологічної експертизи або висновків з оцінки впливу на довкілля (23%). В більшості випадків під час експлуатації місць видалення відходів проектні рішення не дотримуються.

На території Харківської області використовуються такі види утилізації ТПВ: піроліз, спалювання, сортування, переробка для вторинного використання та захоронення на полігонах, біотермічне компостування.

Найпоширеніший спосіб поводження з ТПВ на території області та України загалом – захоронення на полігонах та розміщення на сміттєзвалищах.

Розробка планів будівництва полігонів ТПВ та їх експлуатація потребує повного контролю, і нажаль, вони не завжди виконують технологічні умови для забезпечення екологічної безпеки навколишнього середовища. Використання полігонів ТПВ які не відповідають санітарним нормам призводить до забруднення ґрунтів та підземних вод фільтратом, що при подальшому накопиченні важких металів негативно впливає на біохімічні процеси та якість води у найближчих водних джерелах.

Альтернативним варіантом який може замінити полігони є використання сміттєперероблювальних заводів. Але для реалізації цього потрібні значні фінансові інвестиції, що робить захоронення відходів більш широко доступним методом.

У Дергачівському районі Харківської області розташований один багатофункціональний комплекс з переробки ТПВ. На ньому впроваджено такі технології як: лінія для роздільного сортування окремих компонентів відходів; подальша переробка ТПВ для вторинного використання; переробка звалищного газу комплексу на електроенергію. У майбутньому планується створення більшої кількості таких комплексів на території області та України взагалі.

Але, у зв'язку з військовими діями до цього часу не завершено реалізацію проекту будівництва комплексу з переробки твердих побутових відходів з системою збору, утилізації полігонного газу та виробництва електричної енергії в м. Дергачі Харківської області (потужністю 30-40 тис.тонн/рік), замовником якого є комунальне підприємство «Муніципальна компанія поводження з відходами» Харківської міської ради. Окрім довоєнних проблемних питань у сфері поводження з відходами наразі у області з'явилися і інші проблеми. Так, кількість відходів руйнувань співставна з кількістю утворюваних побутових та промислових відходів, проте потужності щодо оброблення відходів війни в області недостатні. Зазначені відходи містять певну кількість небезпечних відходів, які не підлягають захороненню в місцях видалення відходів. Крім того, утворюються відходи від бойових дій (нерозірвані снаряди та уламки від них, згорілий транспорт та військова техніка, акумулятори, нафтопродукти тощо). Поводження з такими відходами потребує окремого законодавчого врегулювання. Враховуючи відсутність досвіду з питання такої складності необхідно вирішувати його комплексно, з урахуванням екологічного, санітарно-епідеміологічного, земельного законодавства [2]..

Отже, враховуючи ситуацію з утилізацією ТПВ у Харківській області можна запропонувати такі заходи:

- впровадження і контроль за системою роздільного збору відходів;
- рекультивация непридатних для використання полігонів ТПВ та запровадження технологічних заходів для зменшення екологічного впливу на існуючих;

- поступове закриття несанкціонованих сміттєзвалищ;
- розробка проектів для проектування побудови сміттєперероблювальних комплексів у майбутньому.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. ЗВІТ за результатами дослідження ринків послуг у сфері поводження з побутовими відходами. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://amcu.gov.ua/storage/app/sites/1/imported_content/5d690fb759d05.pdf
2. Екологічний паспорт Харківської області 2022 рік. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/1234/123379/Attaches/ekologichniy_pasport_2022_rik.pdf

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ВОДНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

*Безсонний В.Л., доц., к.т.н.,
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця
vitalii.bezsonnyi@hneu.net*

Навколишнє середовище належить до сфер спільної компетенції Союзу та держав-членів. Політика Європейського співтовариства щодо навколишнього середовища — це один із напрямів політики ЄС, становлення та розвиток якої протікає вже майже три десятиліття. В рамках системи права ЄС склалася стійка і цілісна сукупність норм у галузі охорони навколишнього середовища, об'єднаних у «право навколишнього середовища». Важливу роль регулювання відносин держав-членів у сфері використання та охорони природних ресурсів грають директиви, законодавчі акти ЄС обов'язкового характеру.

Головним документом у галузі охорони водних екосистем у країнах Євросоюзу є Директива Європейського Парламенту та Ради Європи «Про встановлення рамок діяльності Співтовариства у галузі водної політики» від 23 жовтня 2000 року. У Водній рамковій директиві (ВРД) проголошено, що «на відміну від комерційного товару вода є спадком, який слід захищати, охороняти і звертатися належним чином». І хоча в Європі поки що не відчувається гострий дефіцит води, але в майбутньому, якщо й надалі відбудуватиметься масове забруднення водних джерел, вода може стати обмеженим ресурсом.

Основними цілями цієї директиви є:

- досягнення «доброго» стану для всіх вод до 2015 року (цілеспрямований менеджмент);